

TOKSOPLAZMA

Toksoplazma enfeksiyonu (Toksoplazmoz) özellikle immun sistemi düşük kişiler ve anne karnındaki bebekler için tehlikeli olan paraziter bir hastalıktır.

Toksoplazma nasıl bulaşır?

Parazit doğada yaygın olarak bulunur. Kediler taşıyıcı ve rezervuardır. Hastalık kedi dışkıyla bulaşmış gıdalar, sular, eşyalar ile ağızdan bulaşır. En sık az pişmiş et ve çiğ etler ile bulaşır.

Hamilelik sırasında bulaşır ise anne karnındaki bebeğe zarar verir. Toksoplazmoz tekrarlayan düşüklere yol açar.

Normal insanda toksoplazma hiçbir şikayete neden olmaz ve kendi kendine geçer. Ancak immün sistemi zayıf olan kişilerde beyin ve gözlerde enfeksiyon yapar. Anne karnındaki bebekte ciddi beyin hasarı, zeka geriliği, fiziksel bozukluklar ve düşüğe neden olur. Hamilelerin ve immün sistemi zayıf olanların hastalıktan korunmaları ve tespit edilir ise antibiyotik tedavisi gerekir.

Toksoplazma nedir ?

Toksoplazma dünyada ve ülkemizde yaygın şekilde görülen bir parazittir. Kediler rezervuardır. İmmun sistemi zayıf insanlarda ve anne karnındaki bebeklerde ciddi enfeksiyonlara, sakatlıklara ve ölüme neden olur.

Toksoplazma nerede bulunur?

Toksoplazma dünyada yaygın şekilde bulunur, normal insanlarda hastalık kısa süreli hafif seyrederek ve immün sistem paraziti hapseder. Buna primer enfeksiyon denir. İmmün sistem zayıflar ise parazit canlanır ve hastalık yapar buna aktivasyon denir.

Toksoplazma kimlerde görülür?

Toksoplazma her yaşta görülebilir her insan hayatı boyunca toksoplazma ile karşılaşır ancak normal kişilerde hastalık grip gibi belirti vermeden geçer. Ancak:

- Toksoplazma hamilelik sırasında yada hamile kalmadan birkaç ay önce bulaşır ise bebeğe zarar verir.
- Doğurganlık çağına kadar gelmiş ve hiç toksoplazma geçirmemiş olmak

risk teşkil eder.

- İmmün sistemi bozuk hastalarda
- Kanser tedavisi görenler,
- Kontrolsüz diyabetik hastalar,
- Böbrek yetmezliği olan diyalize giren hastalar,
- Kortizon kullanan hastalar,
- Organ nakli yapılmış olan hastalar,
- HIV + hastalarda

Toksoplazma ciddi enfeksiyonlara ve sakatlıklara neden olur.

Toksoplazma nasıl ve nereden bulaşır?

Toksoplazma doğada bolca bulunur ve ısıya, kuruluğa dayanıklıdır. Kediler hastalığın rezervuarıdır. Taşıyıcı kedi her gün milyonlarca paraziti dışkıyla etrafa yayar, kedi sağlıklı görünür. İnsanlar gibi doğada birçok memeli ve kuş aynı şekilde hasta olur. Kedilerin parazit tedavisi kısa süreliğine hastalık yaymalarına engel olur ancak bu tedavinin düzenli aralıklar ile tekrarlanması gerekir.

- Kedi dışkısı ile kontamine olmuş gıdalar,
- Kontamine sular,
- İyi pişmemiş etler,
- Pişmemiş etlerden yapılan gıdalar,
- Kirli oyuncaklar,
- Bahçeler, toprak işleri,
- Kum havuzlarından kolayca bulaşır.

Toksoplazma bağırsaktan vücudumuza geçerek organlarımıza yayılır. Hamilelikte yada hamilelikten birkaç ay önce bulaşırsa bebeğe çok zarar verir.

Toksoplazmoz belirtileri nelerdir?

Birçok hastada hiçbir şikayet olmaz. İmmün sistemi normal olan insanlarda toksoplazma enfeksiyonu sırasında.

- Hafif gripal şikayetler,
- Lenf bezlerinde şişme,
- Hafif kas ağrıları, dışında şikayet olmaz.

İmmün sistem paraziti hapis eder ve hasta normale döner. İmmün yetmezliği olan

hastalarda ise çok ciddi beyin, göz enfeksiyonları ve hasarı olur.

Toksoplazma teşhisi nasıl konur?

Toksoplazma basit kan testleri ile teşhis edilir. Hastalığın akut döneminin tespiti için geliştirilmiş son derece duyarlı testler ile her hamilelikte toksoplazma taraması yapmak gereklidir.

Toksoplazma tedavisi var mı?

Normal insanlarda toksoplazmoz tedavisine gerek yoktur. Hastalar birkaç haftada tamamen iyileşirler. Hamile kadınlar ve immün sistemi zayıf olanlar için akut dönemde antibiyotik tedavisi başlamak gerekir.

Toksoplazma nasıl önlenir?

Hamile kadınların ve immün sistemi zayıf olanların toksoplazmaya karşı dikkatli olmaları gereklidir.

- Test yaptırın
  - İmmün sisteminiz zayıf ise toksoplazma testinizi yaptırın,
  - Test pozitif ise doktorunuz hastalığın aktivasyonunu önleyebilir veya gerektiğinde ilaç verebilir.
  - Test negatif ise toksoplazma bulaşmaması için aşağıdaki önlemlere dikkat edebilirsiniz.
  - Hamile kalmayı planlıyor iseniz toksoplazma testinizi yaptırın.
  - Test pozitif ise planınızı 6 ay kadar geciktirebilirsiniz. Hamilelikten 6 ay önce geçirilmiş toksoplazma enfeksiyonu bebeği etkilemez.
  - Test negatif ise önlem alın. Toksoplazma tekrarlayan düşüklerin en sık sebeplerinden birisidir.
  - Eğer hamile iseniz Toksoplazma testinizi mutlaka yaptırın. Bu testin ilk 3 ayda yapılması gerekir.
  - Hamile iseniz, hamile kalmayı planlıyor iseniz yada immün sisteminiz zayıf ise
- Önlem alın
  - Toprak, kum havuzu, çiçek, bahçe, saksı, kedi beslemek vb. tüm işleri yaparken mutlaka eldiven giyin,
  - Kedi dışkısı olabilecek tüm alanlarda iş yaparken eldiven giyin,

- Dış aktivitelerden sonra ellerinizi yıkayın,
- Çiğ ete dokunmayın ve dokunursanız ellerinizi yıkayın,
- Mutfakta lateks eldiven kullanın,
- Yemek pişirdikten sonra ellerinizi, kesme tahtasını, bıçak vb. çiğ ete dokunmuş tüm malzemeyi yıkayın, Az pişmiş et yemeyin, çiğ et yemeyin,
- Etleri ortasındaki pembelik tamamen gidinceye kadar pişirin, etler pişmeden tatmayın,
- Kedilerden uzak durun, evcil kedilerden de uzak durun, toksoplazma çıkarıcı kedilerde herhangi bir sağlık problemi görülmez,
- Kedi kumunu siz değiştirmeyin yada eldiven giyin, ellerinizi yıkayın,
- Birçok evcil kedide toksoplazma tedavisi kısa süreliğine düzelme sağlar, daha sonra doğadan bulaşan parazit tekrar kolayca kedinin bağırsağına yerleşir.
- Kediden geçişi engellemek için
  - Tedavi olmuş kedinizin dışarıya çıkmasına izin vermeyin,
  - Düzenli aralıklar ile tedaviyi tekrarlatın,
  - Kedinize çiğ et vermeyin, pişmiş gıda ile besleyin,
  - Dışarıda dolaşan kedilerin evinize gelmesine izin vermeyin,
  - Çiğ et ile beslenen kedilerin evinize gelmesine izin vermeyin.

Referanslar:

1. Schwartzman JD, Maguire JH. Systemic Coccidia (Toxoplasmosis). In: Guerrant RI, Walker DH, Weller PF, editors. *Tropical Infectious Diseases: Principles, Pathogens, Practice*. 2nd ed. Philadelphia: Churchill Livingstone;2006. p 294-300.
2. Montoya JG, Liesenfeld O. Toxoplasmosis. *Lancet*. 2004 Jun 12;363:1965-1976.
3. Jones JL, Lopez A, Wahlquist SP, Nadle J, Wilson M. Survey of clinical laboratory practices for parasitic diseases. *Clin Infect Dis*. 2004 Apr 15;38 Suppl 3:S198-202.
4. Holland GN. Ocular toxoplasmosis: a global reassessment. Part II: disease manifestation and management. *Am J Ophthalmol*. 2004 Jan;137(1):1-17.
5. Holland GN. Ocular toxoplasmosis: a global reassessment. Part I: epidemiology and course of disease. *Am J Ophthalmol*. 2003 Dec; 136(6):973-88.
6. Jones JL, Ogunmodede F, Scheftel J, Kirkland E, Lopez A, Schulkin J, Lynfield R. Toxoplasmosis-related knowledge and practices among pregnant women in the United States. *Infect Dis Obstet Gynecol*. 2003;11(3):139-45.
7. Jones JL, Dietz VJ, Power M, Lopez A, Wilson M, Navin TR, et al. Survey of obstetrician-gynecologists in the United States about toxoplasmosis. *Infect Dis*

Obstet Gynecol. 2001;9(1):23-31.

8. Jones JL, Lopez A, Wilson M, Schulkin J, Gibbs R. Congenital toxoplasmosis: A review. *Obstet Gynecol Surv.* 2001 May;56(5):296-305.

9. Frenkel JK, Fishback JL. Toxoplasmosis. *Hunters Tropical Medicine and Emerging Diseases, 8th Ed., 2000.* G. Thomas Strickland, Ed. W.B. Saunders and Company.

10. Dubey JP. Toxoplasmosis (Zoonosis Update). *J Am Vet Med Assoc.* 1994 Dec 1; 205(11):1593-8